ਡਾ. ਵੀ. ਆਰ. ਸਨਲ ਕੁਮਾਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6301)

12,ਮਈ 2023

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵਿਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨਃ

ਪੁਲਾੜ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਭਾਗ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1976-ਨਿਯਮ 16 (iii)-ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ- ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ। 16 (iii)-ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਾੜ ਖੋਜ ਸੰਗਠਨ-ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਪਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਸੱਲੀ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। - ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਇਸਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਕੇਟ ਅਤੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਖੰਡਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ-ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ - ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ। 311 (2) 136

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਆਯੋਜਿਤ 1.1 ਪੁਲਾੜ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਭਾਗ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1976 ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦਾ ਖੰਡ (iii) ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (2). ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜੋ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ-ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 16][790-ਸੀ.ਐੱਫ]

1.2 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਾੜ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਰੋ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਇਸਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਰੋ ਦੇ ਵੀਐੱਸਐੱਸਸੀ, ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ 21.08.2003 ਤੋਂ 29.08.2003 ਤੱਕ ਨੌ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਗਿਆ. ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 01.09.2003 ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀਐਸਐਸਸੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹੈੱਡ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਐਚ. ਡੀ. ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਕਿਮ, ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 18.07.2003 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਨੇ 01.09.2003 ਤੋਂ 28.11.2003 ਤੱਕ 89 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 11.09.2003 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, 39ਵੀਂ ਅਮੈਰੀਕਨ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਵ੍ ਐਰੋਨੈਟਿਕਸ ਐਂਡ ਐਸਟ੍ਰੋਨੈਟਿਕਸ (ਏ. ਆਈ. ਏ. ਏ.) ਜੁਆਇੰਟ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਯੂ. ਐੱਸ. ਏ. ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ 27.03.2004 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬਬੈਟੀਕਲ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਰਚ 2004 ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ 18.05.2004 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 28.05.2004 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਗਿਆ, ਐਂਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਐੱਚ.ਡੀ ਕਿਮ ਨੇ ਸਕੂਲ ਆਵ੍ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟਾਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਕਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ 1 ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 28.08.2002 ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਐੱਚ.ਡੀ ਕਿਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐੱਚ.ਡੀ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਮ ਅਤੇ ਅਨੈਕਸ਼ਰ ਪੀ 4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਏਜੰਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਬੰਧ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸਰੋ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਕੇਟ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ 1992 ਤੋਂ ਇਸਰੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਸਰੋ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਖੰਡਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ। [ਪੈਰਾ 21][793- ਐੱਫ.ਐੱਚ; 794-ਏ-ਐੱਚ; 795-ਏ-ਸੀ]

1.3 ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੰਗ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਸੀਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 01.09.2003 ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਸੀਸੀਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22][795-ਡੀ ਐੱਫ]

1.4 ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 311 (ii) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ" ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ 'ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23][796-ਬੀ-ਸੀ]

1.5 ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24][797- ਡੀ-ਐੱਫ]

1.6 01.09.2003 ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਿਛੋਕੜ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਆਧਾਰਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਚਰਣ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਗਠਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਖੰਡਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਬੰਧ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਕੇਟ ਅਤੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਲਾਂਚ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ/ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ/ਆਚਰਣ ਕਿਸੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25][797- ਜੀ-ਐਚ; 798-ਏ-ਡੀ-ਐਚ; 799-ਏ]

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਓਰਸ (1985) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 398: [1985] 2 ਪੂਰਕ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 131-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਆਰ ਚੇਲੱਪਨ 1976.3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 190: [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 783-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਪਰਸੋਨਲ ਅਫਸਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (1998) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 216; ਏ. ਕੇ. ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1995) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 73: [1995] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 469; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ (2011) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 293: [2011] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 18-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(1998) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 216 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1995] 3 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 469

[2011] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 18 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1985] 2 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 131 ਪੈਰਾ 16,23,25 ਦੇ ਬਾਅਦ

[1976] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 783 ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6301.

ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. 2008 ਦਾ 33421 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.01.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ (S)

ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ, ਐੱਸ. ਐੱਨ. ਭੱਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵਾਂਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਲਿਨੀ ਪੋਡਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਬੀਤਾ ਸੰਤ, ਸਵਯਾ ਸੱਚੀ ਨਾਰਾਇਣਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ. ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਦੀਆਲ, ਵਿਨਾਇਕਾ ਐੱਸ. ਪੰਡਿਤ, ਸ਼ਰਥ ਨਾਂਬਿਆਰ, ਮੁਹੰਮਦ। ਅਖਿਲ, ਇੰਦਰਾ ਭਾਕਰ, ਟੀ. ਐੱਸ. ਸਬਰੀਸ਼, ਅੰਨੀਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ-II, ਅਮਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਮਾਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨੂ ਟਮਟਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੀ ਟੀ ਰਵਿਕੁਮਾਰ, ਜੇ

1. 2008 ਦੇ ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ. 33421 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 16.01.2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਬੈਂਚ ਦੇ 30.09.2008 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 2007 ਦਾ 653.

2. ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੇਸ ਜੋ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 15.01.1992 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਾੜ ਖੋਜ ਸੰਗਠਨ (ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ 'ਇਸਰੋ') ਦੇ ਵਿਕਰਮ ਸਾਰਾਭਾਈ ਪੁਲਾੜ ਕੇਂਦਰ (ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ 'ਵੀਐੱਸਐੱਸਸੀ') ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ-ਏ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ 'ਐੱਸਸੀ' ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 01.07.1999 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਟਿਸਟ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ 'ਐਸ. ਡੀ.' ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, 28.08.2002 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐਚ ਡੀ ਕਿਮ, ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੁਆਰਾ, ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਟ੍ਰੇਨੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਲਿਡ ਰਾਕੇਟ ਮੋਟਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਵਾਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਮਾਹਰ ਵਜੋਂ. 18.07.2003 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

ਡਾ. ਵੀ. ਆਰ. ਸਨਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.]

ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 21.08.2003 ਤੋਂ 29.08.2003 ਤੱਕ 9 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮਿਤੀ 01.09.2003 ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਵੀਐਸਐਸਸੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹੈੱਡ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੁੱਟੀ ਅਰਜ਼ੀ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ 89 ਦਿਨਾਂ ਲਈ 01.09.2003 ਤੋਂ 28.11.2003 ਤੱਕ ਭੇਜੀ। ਮਿਤੀ 05.09.2003 ਦੀ ਈ-ਮੇਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 11.09.2003 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜੁਲਾਈ, 2003 ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ 39ਵੀਂ ਅਮੈਰੀਕਨ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਵ੍ ਏਰੋਨੌਟਿਕਸ ਐਂਡ ਐਸਟ੍ਰੋਨੌਟਿਕਸ (ਏ. ਆਈ. ਏ. ਏ.) ਜੁਆਇੰਟ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਯੂ. ਐੱਸ. ਏ. ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ 19.12.2003 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 23.01.2004 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2004 ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਇਕਪਾਸੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

4. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। 150/2004 ਅਤੇ 529/2004. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ 18.05.2004 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਦੁਬਾਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਿਨਾਂ 28.05.2004 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਿਤੀ 13.07.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 11.08.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਭਾਗ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1976 ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ 01.09.2003 ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 13.08.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਾ. ਵੀ. ਆਰ. ਸਨਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਯੂਨੀਅਨ [ਸੀ. ਟੀ. ਰਵਿਕੁਮਾਰ, ਜੇ] ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

01.09.2003, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 01.09.2003 ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2007 ਦਾ ਓ ਏ ਨੰਬਰ 653 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ 01.09.2003 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਤੀ 30.09.2008 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓ.ਏ.ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 01.09.2003 ਤੋਂ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਰਥਾਤ, 11.08.2007. ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮਿਤੀ 13.08.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਂ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਓ ਏ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2007 ਦਾ 653ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. 4918/2008, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ 01.09.2003 ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ 2007 ਦੇ ਓ.ਏ.No.653 ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ, 11.08.2007 ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 2008 ਦਾ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ. 33421 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2008 ਦੇ ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ. 33421 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 16.02.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2008 ਦੇ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ. 4918 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਿਤੀ 31.05.2010 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 2007 ਦੇ ਓ ਏ ਨੰਬਰ 653 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧਦਿਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਦੀਆਲ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

7. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ-

"16. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਨਿਯਮ 11 ਤੋਂ 15 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ-

(i) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ

(iii) ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 (1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦਾ ਦੂਜਾ ਉਪਬੰਧ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏਐਨਆਰ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ [1] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਜਦੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

9. ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਬੇਦਖਲੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਪਰਸੋਨਲ ਅਫਸਰ, ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1968 ਦੇ ਨਿਯਮ 14 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ' ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ "ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਰਨ੍ਤੁਕ ਵਿੱਚ "ਇਹ ਖੰਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਰਨ੍ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਖੰਡ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

[1] (1985) 3 ਐਸਸੀਸੀ 398

[2] 1976 3 ਐਸਸੀਸੀ 190

ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਤ" ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਕਰਨਗੇ।

10. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ -

"59. ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਖੰਡ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 310 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਡੀਆਰ ਵੀ ਆਰ ਸਨਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ' ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

"101... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਕੋਈ ਖੰਡ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਬਦਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ, ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

114. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਆਈ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 'ਵਿਚਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2). ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।(1)ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬੇਦਖਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 310 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਖੰਡ (2) ਦੁਆਰਾ ਇਸ' ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

..."ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਚਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਮ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕਿਹੜਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕਪਾਸੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ

ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਲੱਪਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦਾ ਦੂਜਾ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੂਜੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕਪਾਸੜ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

"115. ਚੱਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਲਈ, ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਵਿਚਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। (2). ਚਲੱਪਨ ਕੇਸ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਸ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ 15 ਸਤੰਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (1976) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸਫ਼ੇ 783 ਐਫ. ਐਫ. * ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਤਿੰਨ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 18 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੱਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ।"

" 126. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (2)ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੱਲੱਪਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। (2). ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਰੋਤ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਡਾ. ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਬੇਨ ਹੀਰਾਬੇਨ ਮਨੀਲਾਲ) ਇਸ ਲਈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11. ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 144 ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ -

144. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਆਚਰਣ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ

ਪਰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੇਗੀ।

12. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ [3] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਏ. ਕੇ. ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [4] ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀਃ -

"7. ਏ. ਕੇ. ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1995) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 73:1995 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 922: (1995) 30 ਏ. ਟੀ. ਸੀ. 174] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਖੰਡ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਸ. ਆਰ. ਬੋਮਾਈ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1994) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀ, ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਹੈ।(2). ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ (1) ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਧਾਰਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ; (2) ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ; (3) ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ

[3] (1998) 5 ਐਸਸੀਸੀ 216

[4] (1995) 4 ਐਸਸੀਸੀ 73

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ; (4) ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; (5) ਅਦਾਲਤ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਛੋਟ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੱਜ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; (6) ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਸਾਲਸ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। (cf ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [(1997) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 68:1997 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 633]) "

13. ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀਃ-"8. ਜੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਉਪਬੰਧ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਧਾਰਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਐੱਮ ਐੱਮ ਸ਼ਰਮਾ [5] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

[5] (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 293

ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ।

15. ਪੈਰਾ 30 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ-

"30. ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਚਾਰਜ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਿਉਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ।

16. ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (2). ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਐਂਥੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਸੀਸੀਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਵਾਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਮੰਗ ਧਾਰਾ (iii) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ 19.12.2003 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ,

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਰਥਾਤ (i) ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ 01.09.2003 ਤੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ (ii) ਜੁਲਾਈ, 2003 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਏ. ਆਈ. ਏ. ਏ. ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਯੂ. ਐੱਸ. ਏ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਪਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਚਾਰਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਰਟ ਕੱਟ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 11.08.2007 ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਨੁਕਤੇ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

18. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਦੀਆਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਮਿਤੀ 19.12.2003 ਦੁਆਰਾ, (ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.08.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਕਦਮ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਮਿਤੀ 19.12.2003 ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਰੋ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ/ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਗਠਨ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ-

(i) ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਰੀਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,

(ii) ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ,

(iii) ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੁੱਕ ਆਉਟ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

(iv) ਇਸਰੋ ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਰਾਕੇਟ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਤੇ

19. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰੋ, ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਗਠਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ/ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇ। ਵੀ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸੀ./ਇਸਰੋ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡਿਊਟੀ ਸੀ।

ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਕੇਟ ਅਤੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਲਾਂਚ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

20. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਕੇਟ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਸਾ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਾਬਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹਨ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਾੜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਰੋ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇਸਰੋ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਾੜ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਰੋ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਇਸਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਾਂਗੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਰੋ ਦੇ ਵੀਐੱਸਐੱਸਸੀ, ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 21.08.2003 ਤੋਂ 29.08.2003 ਤੱਕ ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 01.09.2003 ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀਐੱਸਐੱਸਸੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹੈੱਡ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐੱਚਡੀ ਕਿਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 18.07.2003 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਨੇ 01.09.2003 ਤੋਂ 28.11.2003 ਤੱਕ 89 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 11.09.2003 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, 39ਵੀਂ ਅਮੈਰੀਕਨ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਵ੍ ਐਰੋਨੋਟਿਕਸ ਐਂਡ ਐਸਟ੍ਰੋਨੋਟਿਕਸ (ਏ. ਆਈ. ਏ. ਏ.) ਜੁਆਇੰਟ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਯੂ. ਐੱਸ. ਏ. ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ 27.03.2004 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬਬੈਟੀਕਲ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਰਚ 2004 ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ 18.05.2004 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 28.05.2004 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਗਿਆ, ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਆਵ੍ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋ. ਐਚ. ਡੀ. ਕਿਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟਰੀ 'ਤੇ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਕਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਲਗ ਪੀ 1 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ-ਪੰਨਾ 1 ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 28.08.2002 ਪ੍ਰੋ ਐੱਚ.ਡੀ.ਕਿਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐੱਚ.ਡੀ.ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਮ ਅਤੇ ਅਨੈਕਸ਼ਰ ਪੀ4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਏਜੰਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਡੋਂਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਬੰਧ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਾੜ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸਰੋ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਕੇਟ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ 1992 ਤੋਂ ਇਸਰੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਸਰੋ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਖੰਡਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ।

22. ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੰਗ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 11.08.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 01.09.2003 ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

23. ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 126 ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਭਾਵ ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤੀ ਪਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ' ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯਮ 14 ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (2) ਉਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (iii) ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (ii) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ" ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ 'ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਉਪਰੋਕਤ)ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ", "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਅਤੇ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾ 142 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"142. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੰਡ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਤ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਮੀਚੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। (2). ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

24. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਮੀਚੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 01.09.2003 ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਿਛੋਕੜ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਸਾਉਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ

ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ (ਉਪਰੋਕਤ) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅਧਾਰਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ' ਤੇ ਕੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾ 114 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਟੀ.ਆਰ.ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਏਗਾ। ਚੇਲੱਪਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਫਿਰ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟੀ.ਆਰ.ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੇਲੱਪਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਟੀ.ਆਰ.ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ। ਚੇਲੱਪਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਚਰਣ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਰੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਗਠਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਖੰਡਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਬੰਧ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਪਲਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਕੇਟ ਅਤੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਲਾਂਚ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ/ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ/ਆਚਰਣ ਕਿਸੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਸੁਵਿਧਾ: ਰਾਖੀ, ਐਲ ਸੀ ਆਰ ਏ) ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler